

Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat

Mizsei László Önkormányzati Képviselő

Készült a 2024. 06. 26.-i képviselő-testületi ülésre

Tárgy: Döntés a kerületi holokauszt emléknap létrehozásáról.

Tisztelt Képviselő-testület!

80 évvel ez előtt, 1944. június 30-án, pénteki napon deportálták Budapest XVI. kerülete elődtelepülésein élt (Árpádföld, Cinkota, Mátyásföld, Rákosszentmihály, Sashalom) zsidó lakosságot.

Kerületünk hivatalos rendezvényei között nem szerepel 3 emberöltőnyi idő után sem a vészkorszakra való évi egyszeri emlékezés, ezért

javaslom:

1.) Túlélők, ezek leszármazottai és szervezett zsidóság hiányában javaslom, hogy a Képviselő-testület nyilvánítsa a kerületi holokauszt emléknapjává június 30-át.

Ezzel a lépéssel, a kerületi holokauszt 80-ig évfordulóján teljesebbé tehetjük szép kertvárosunk emlékezetkultúráját.

2.) Az évenként június 30-án tartandó emlékezéseket javaslom felváltva tartani kerületünk elődtelepülésein, így 5 évente kerülhetne ezekre sor minden elődtelepülésen.

3.) Javaslom a MÁV megkeresését egy emléktábla állítása céljából a rákosszentmihályi vasútállomás épületén.

2016-ban a Kertvárosi Helytörténeti füzetek 41. számaként jelent meg Goldberger Tamás könyve, a Szilánkok. A szerző bevallása szerint ez a könyv nem a helyi zsidók sorsáról szól, hanem kerületünk elődtelepüléseinek történetéről, melyben szerepet vállaltak és kaptak az itt élő zsidók is.

Géczy András vármegyei főjegyző 1944. május 12-én rendelte el a vármegye zsidóságának gettósítását, mégpedig ú.n. kijelölt csillagos (zsidó) házakba. Másnap Jaross Andor, a Sztójay kormány belügyminisztere elrendelte, hogy a gettósítást a zsidók vagyonából kell finanszírozni. A rendelet

szövege megjelent a napilapokban. Mindenki tudta, a zsidók szomszédjai is, hogy minden családnak egy szobába kell összepakolni maradék holmiját, mert ezeket a szobákat majd lezárják és lepecsételik.

Vidékünk (Budapest XVI. kerület) zsidóságának gettóba való kényszertelepítése május 29-én, hétfőn történt. Rákosszentmihályra és Sashalomra ekkor költöztették néhány környékbeli község, például Rákoshegy zsidó lakosságát is. A helyi gettó felállítása során Tessényi József cinkotai és Kardoss László mátyásfüldi főjegyzők községeik zsidóit Sashalomra helyezték el, különböző csillagos házakba, csendőrök kíséretében. Sashalmon Fekete Gerzson főjegyző, Rákosszentmihályon Dibusz Sándor főjegyző rendelkezései szerint a gettósítás után csak olyan nagyobb házban lakhatott zsidó, melyben előzőleg is zsidó volt a tulajdonos. Ezekbe a házakba kerültek az összetelepített zsidó családok. Mivel a községben szétszórva álltak ezek a házak, nem volt egybefüggő gettó. Mindezt előzetesen összeállított listák alapján végezték, és azért gyorsan tudták végrehajtani. A gettósítás költségeit maguk a zsidók fizették.

Nemsokára elkezdődött a zsidó tulajdonok kiigénylése.

1944. június 30-án 1. hónapos gettóélet után hajtották elődtelepüléseink zsidóit a rákosszentmihályi vasúti állomásra, ahonnan megtörtént elszállításuk a budakalászi és békásmegyeri gyűjtőtáborba. Innen július 6. és 8. között indultak a deportáló vonatok Auschwitz-Birkenaubába. Ezen események után függesztette fel Horthy kormányzó a deportálásokat.

Határozati javaslat:

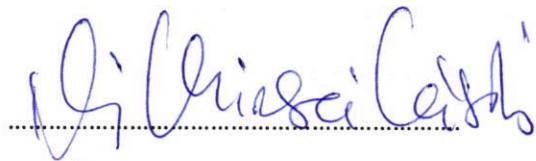
Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy június 30-át a Budapest Főváros XVI. kerületi holokauszt emléknapjává nyilvánítja.

Határidő: 2024. 06. 26.

Felelős: Kovács Péter polgármester

(elfogadása egyszerű szótöbbséget igényel)

Kelt: Budapest, 2024. június „4”.

Mizsei László Önkormányzati képviselő

Tárgyalásra illetékes bizottság: Köznevelési, Kulturális, Ifjúsági, Sport és Gyermekvédelmi Bizottság